

Література

1. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента за станом на 25.06.2013 р. *База даних «Законодавство України»*/ ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> (дата звернення 11.04.2019).
2. Про Національну програму правової освіти населення: Указ Президента за станом на 18.10.2001 р. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992/2001> (дата звернення: 11.04.2019).
3. Про освіту: Закон України за станом на 19.01.2019 р. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 11.04.2019).
4. Про вищу освіту: Закон України станом на 01.01.2019 р. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 11.04.2019).
5. Правове виховання в сучасній Україні : монографія / А. П. Гетьман, Л. М. Герасіна, О. Г. Данильян та ін.; за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, О. Г. Данильяна. Х. : Право, 2010. 368 с.
6. Попадич О. Методики формування правових знань майбутніх магістрів педагогіки, викладачів вищої школи під час навчання у вищому навчальному закладі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота.* 2016. Вип. 2. С. 189–192. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2016_2_51 (дата звернення: 11.04.2019).
7. Тюрдє Н. С., Ливенцова В. А. Формирование правового сознания у студентов неюридических факультетов. *ППМБПФВС.* 2008. № 11. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-pravovogo-soznaniya-u-studentov-neyuridicheskikh-fakultetov> (дата звернення: 11.04.2019).

УДК 37.013.78

СТАТУС УЧИТЕЛЯ: БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК

В. А. Коберська

Нинішня система освіти зазнає значних змін, що вимагає корекції цілей, завдань та змісту освітнього процесу. Подібні зміни, головною мірою, залежать від розвитку учителів, які б могли втілювати у своїй практичній діяльності сучасні освітні технології та найкращі результати педагогічного досвіду. Модернізація освітньої системи, реалізація Концепції Нової української школи, зростання ролі інтелектуального потенціалу сприяють тому, що людські ресурси набувають нових характеристик і постає необхідність дослідження їх розвитку.

У компонентній формулі Нової української школи провідне місце відводиться педагогу нової формації, що перебуває в авангарді суспільних та освітніх перетворень, розвивається професійно впродовж життя, самостійно й творчо здобуває інформацію. Такий учитель отримує право вибору місця і способу підвищення кваліфікації, причому результати навчання та компетентності можуть здобуватися та досягатися в системі формальної, неформальної та інформальної освіти. Тому, суттєво зростає роль учителя, як фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини і формується новий тип педагога, який постійно спрямований на професійне самовдосконалення.

У сучасній науковій літературі поняття «професійний розвиток педагогічних працівників» є предметом дискусій, особливо в останні роки реформування освіти, коли виникає потреба у наповненні цього поняття новим змістом. Так, Т. Чернікова відходить

від поняття «кар'єра» й акцентує увагу на процесі «професійного становлення», готовності до постійного відновлення засобів практичної роботи, створення нових форм і видів освітньої взаємодії [8]. Н. Авшенюк тлумачить дане поняття як динамічний та довготривалий процес особистісного саморозвитку й самовдосконалення. [1, с.153]. І. Хоржевська вважає, що професійний розвиток особистості пов'язаний із загальним розвитком людини, отриманням досвіду, нових знань та вмінь, її мотивацією та інтересами [7, с. 112–113]. В. Вітюк [2] характеризує професійний розвиток педагогів здатністю виходити за межі безперервної щоденної педагогічної практики та бачити свою професійну діяльність в цілому. Це дозволяє вчителю стати повноцінним господарем свого теперішнього і майбутнього, внутрішньо приймати, усвідомлювати й оцінювати труднощі та протиріччя педагогічного процесу, самостійно і конструктивно вирішувати їх відповідно до своїх ціннісних орієнтацій, розглядати труднощі як стимул подальшого розвитку. Усвідомлення педагогом своїх потенційних можливостей, перспективи особистості й професійного росту спонукають до постійного експериментування, який розуміється як пошук, творчість і можливість вибору.

Отже, професійний розвиток є одним із елементів особистого розвитку людини. Його можна описати в трьох категоріях: розвиток як кількісне збільшення певних властивостей (здобуття нових знань, вмінь); розвиток як досягнення стандартів; розвиток як спрямованість на якісні зміни (процес змін від «гіршого» до «кращого» стану, наприклад, збільшення ефективності діяльності, краща організація роботи [6, с. 32].

Вирішення цих питань, значною мірою, залежить від загальної державної освітньої політики та інвестицій у професійний розвиток педагогічних працівників. Так, Законом України «Про професійний розвиток працівників» від 12 січня 2012 року № 4312-VI визначено засади функціонування системи професійного розвитку працівників і встановлено основні принципи державної політики, серед яких: доступність; вільний вибір роботодавцем форм і методів забезпечення професійного розвитку працівників; додержання інтересів роботодавця та працівника; безперервність процесу професійного розвитку працівників [5].

Здійснюючи управління у сфері професійного розвитку педагогічних працівників, державні та місцеві органи влади виконують наступні функції, які Л. Мартинець класифікує наступним чином: професійно-освітню – допомога в підвищенні рівня підготовки вчителя, удосконалення його умінь і навичок; діагностичну – діагностування та моніторинг особистісних якостей і здібностей вчителя, вивчення результатів його професійної діяльності; оцінювально-прогностичну – діагностика наявного рівня професійної компетентності і прогнозування напрямів розвитку; аналітичну – аналіз щодо особливостей викладання навчальних предметів, аналіз професійної діяльності учителя; організаційно-координаційну – забезпечення умов для професійного розвитку; регулятивно-корекційну – рефлексія професійної діяльності вчителя, внесення оперативних змін; контролюючу – отримання інформації щодо змін у професійній компетентності вчителя, здійснення контролю за станом його професійного розвитку; цілепокладання – у процесі управління, для того, щоб домогтися бажаних результатів, ставиться певна мета, завдяки чому по закінченні цього процесу ми отримуємо очікувані результати; мотиваційну – мотивація є однією з провідних функцій управління, оскільки досягнення основної мети залежить від злагодженої роботи людей; стимулювальну – розглядається як процес активізації мотивів працівників (внутрішнє стимулювання) і створення стимулів (зовнішнє стимулювання) для їхнього спонукання до ефективної праці; методичну; проєктувальну – організація встановлення організаційних, економічних, технологічних, технічних і етичних норм та нормативів [4].

Отже, аналіз наукових досліджень українських авторів засвідчує необхідність неперервного спеціалізованого вдосконалення професійних знань, умінь і навичок педагогічних працівників, що виконує ряд функцій: компенсаційну (можливість здобуття педагогічними працівниками додаткової освіти); адаптувальну (пристосування

педагогічних працівників до нововведень та змін); розвивальну (сприяння всебічному розвитку особистості в післядипломний період) [3, с. 681].

Ураховуючи, що розвиток особистості вчителя відбувається в умовах постійних змін, тому і вимагає від нього постійної внутрішньої активності та оволодіння освітніми інноваціями з метою зростання професійних досягнень, удосконалення професійної компетентності, накопичення практичного досвіду, систематичного перегляду власного викладання і педагогічної взаємодії.

Установлено, що професійний розвиток педагогічних працівників як безперервний комплексний процес, до якого містить такі компоненти: педагогічна освіта, професійна адаптація, підвищення кваліфікації і перепідготовка, атестація, сертифікація, самоосвіта, планування та розвиток кар'єри.

Доведено, що професійний розвиток педагогічних працівників як складова розвитку людських ресурсів, має наступні характеристики: неперервність, інноваційність, людиновимірність, активність, усвідомленість, мобільність, прогресивність, випереджувальність, якісність, результативність і соціальна корисність.

Література

1. Авшенюк Н. М. Модернізація педагогічної освіти в європейському та євроатлантичному освітньому просторі: монографія / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. К. : Педагогічна думка, 2011. 232 с.

2. Вітюк В.В. Готовність педагогів до змін в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа». *Педагогічний пошук*. 2017. №2 (94). С. 3–6.

3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. України; голов. ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

4. Мартинець Л. Функції управління професійним розвитком учителів. *Наук. вісн. Ужгородського нац.-го ун.-ту. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2016. Вип. 2. С. 137–139. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2016_2_36.

5. Про професійний розвиток працівників [Закон України від 12 січн. 2012 р. № 4312-VI]. *Офіц. вісн. України*. 2012. 17 лют. (№ 395). С. 12. Ст. 395.

6. Професійний розвиток педагогічних працівників: практична андрагогіка / за заг. ред. В. І. Пуцова, Л. Я. Набоки. К. 2007. 228 с.

7. Хоржевська І. М. Професіоналізм та професійний розвиток особистості. *Наукові праці. Державне управління*. Вип. 202, Т. 214. 2013. С. 110–113.

8. Чернікова Т. Професійне становлення педагогів як пріоритет розвивального управління. 05 лист. 2007 р. URL : <http://osvita.ua/school/method/1674/>.

УДК 378:005

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ І–ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Д. О. Кожурін

У всьому світі освіта розглядається як ключовий фактор стабільного розвитку держави. Якість вищої освіти грає ключову роль у створенні єдиного Європейського освітнього простору, тому вона стає центральною в освітній політиці України. Якість освіти визначається не тільки обсягом знань, але й параметрами особистісного, світоглядного,